

2918

Gamla bruk och föreställningar.

Herr Lektor Elgqvist.

Roligt att höra, att mina historier passade.

Jag skall nu försöka besvara en del av frågorna jag fått.

Om Loke eller Locke finns här ej något.

Loke.

Ett gammalt ordspråk var, att bonden ej skul-

Korn.

le så korn, förrän eken skylde duvan.

Den sista neken vet jag ej om.

Sista neken.

Varffeafton skall barnen gå i säng i ljusar

Varffeafton.

kväll, för då bär tranan ljus i säng. Gick de för sent så blev sängen orenad.

Barnen skulle piskas med ris Långfredags-
morgon, så skulle de bliva snälla och lätta att väcka om morgnar-
na hela året.

Långfredag.

Vad som mycket talades om var att taga bort
mjölken och smörlyckan, så det ej gick att kärna smör av grädden.

Smörlyckan.

För att bevara korna, som i allmänhet kalvade på vintern, så slogs en bit ångerstål i ladugårdströskeln, och däröver leddes korna innan de släpptes ut på bete och så lästes någon besvärjelse.

Käringarna, som for bort på dymmelonsdag for till Blåkulla i skola hos Hin. Kom ej igen förrän påskafton. När di for, sköts det efter med såväl bössa som pistol. Det skulle vara lite kusleri med laddningen. Jag såg som pojke gamla gubbar stå på förstubron och skjuta. Som jag bor i kyrkbyn, så hördes det hela kvällen skott från kringliggande byar. Under påskveckan var kyrkväktaren strängt ålagd att hava torndörrarna stängda, för det troddes, att hexorna for in där och filade malm av klockorna, som de använde till trolldom. Deras åkdon var ugnskvap, raka, gressel (som användes att sätta in brödet med) och ugnskvast, som före färden smordes med trollsmörja. Utfärden skedde genom skorstenen, som i de gamla husen och backstugorna var så stor, så det gick nog. - När jag var barn, gjorde vi s.k. pass av raka, grytlock, ugnskvast och hängde på i smyg på ryggen på varandra. Händes nog, att även äldre fick ståta med pass.

Angående om Blenda är ju den välkända historien, Blenda. att de vapenföra männen var i krig å annat håll. Troligen var det danskar, som föll in på två håll. Blenda samlade ihop fruntimren (troligen unga och vackra) och bjöd på gille. När de blev fulla

Skydd mot
förgörning.

2918

Påskkäringar.

2918³

och somnade, slog de ihjäl allihop. Öländskorna voro budade, men när de fick se krigsmännen, blev de rädda och sprang hem, varför enligt sägnen i århundraden på Öland uttages en skatt, som kallades springskatt. Det var för deras fruntimmer sprang hem. Säggen är nog sedan Magnus Smeks(?) tid eller kanhända äldre.

Åsheda är en gammal plats. Det påstås, att vår kyrka grundlades strax efter Växiö domkyrka. Den var helgad åt S:t Olof, och här firas än i dag som det förr kallades Olsmässö Åsta. Troligen var här det i Varend och Virdarna omtalade Mörte-likis, för vid den tiden var nog den nuvarande byn Mortelet sjö.

Ja, ni få nu se, om ni kan använda något av mina minnen.

Åsheda den 8 mars 1929.

Högaktningsfullt

Georg Ridderpeng.

Åsheda.

Småland
Uppvidinge ud
Åseda m.

Åsheda i februari 1929.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2918

Hellre än att komma med gamla historier, som ni kanske både kan ha fått från andra håll, så skriver jag i alla fall. Jag såg eder annos i Smålandsposten. Som jag ej är någon skribent, så om ni kan använda något av det antecknade, så vore det bra. Jag har det av gamla. Jag tror jag hörde dem det stora nödåret 1869, så jag är ju ingen duvunge ~~XXX~~, men som de gamla dö, så dör de gamla historierna. Därför är det bäst att börja.

Frostnättern i början av juni kallas här på Järnnätter. orten järnnätter.

Varför man skall lämna kvar några höstrå av Glosoen. slåttern är väl detsamma som det i min barndom gjordes vid slutad sädesskörd. Då lades hågra strå med ax vid en jordfast sten med en sten över till glosoen, som väl var någon av de jordiska, som de kallades, troligen någon, som hade kommande över råttor och möss, för besvärjelsen lydde så: "Tag och ät detta glosomen håll mina lador och la fria för råttor och möss."

Virvelvindar ~~XXX~~ var mycket prat om. I dem Virvelvindar.

var det häxor, som for från det ena landet till det andra, för att skada dem, skulle man kasta en kniv i virveln, helst gjord av ångerstål (d.v.s. om en bit for ur en yx, en skruv gick av eller en fil, sådana bitar gick de till en smed med, och han hetsade ihop och gjorde en kniv av dem och den var bra mot trolldom) Satte de den i ladugårdströskeln på kvällen, kunde varken troll eller trollkärningar tjuvmjölka korna, som var allmänt trott, att de kunde. En historia om virvelvindar talade en gammal soldat om för mig. Hans far, som var med i finska kriget, berättade: "Jag kom i slutet av 1700-talet in i en stuga och skulle äta. När hon skulle skära mat, tog han kniven på bordet, tittade på den och sade till sin kamrat: "Har du sett på tusan. Det är min kniv, här ser du mitt bomärke. Hur har den kommit hit." Det hörde käringen, som far sa såg ut som en häxa. Halt var hon och svart som sot. "Hur kom den bort för dig", frågade hon. "Den kastade jag i en värvind", sade far. "Det skall du ej göra mer", sade hon, "Den fastnade i benet på mig och som det var en ångerstålkniv, så läks det aldrig. Därför är jag halt." Så sade far och han ljög aldrig.

Den, som flydde neken, när di lade in säden i Nekakråka. la, kallades nekakråka.

Ja, här är nu en del av mina minnen från en svunnen tid. Kan något efter omarbetning användas, vore det roligt.

Högaktningsfullt.

Skriv endast på denna sida!

Georg Ridderpeng.

2918

6.
2918

Petter Katt.

Ännu ett. I gamla almanackan hette den 22 februari Petter Katt. Det sade§ att han den dagen kastade den heta stenen i isen och den smalt så mycket under som över vattnet. Månne det gör så i år?